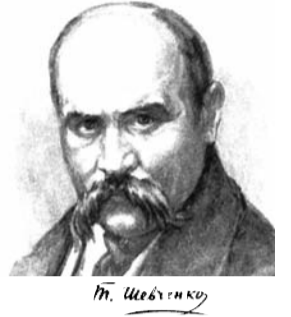

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXIV-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 5-6/березень 2013 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

М. Шевченко

«Катерина». Т. ШЕВЧЕНКО

Іван КОВАЧ

ПРОЗОРЕНІ ШЕВЧЕНКОМ ТВОЇ ОЧІ

Глибоко в грудях знову чути дзвін,
його луни збирають в жмені гноми,
в Катрусі серце б'ється поміж стін
і в темні небесної утоми.

Далеко в казку йду по голубі,
прозорені Шевченком твої очі,

знаходжу вічність вітру, далєбі,
на дереві розп'яту серед ночі.

Глибоко в рану тиші не крилом,
а зором кличу безвісті на злети,
як слово лейтенантом напролом
іде назустріч нападу планети...

У номері:

- Повітові олімпіади ▶ стор. 2
- Шевченко... в Буковині ▶ стор. 3
- У Великоднім посту ▶ стор. 4
- Листи СУР до проводу Румунії ▶ стор. 5
- Важлива зустріч у Вікаріаті
з дяками Мараморощини ▶ стор. 7
- Без проблемних питань ▶ стор. 8
- Дні Шевченка в Бухаресті ▶ стор. 9
- «Добрий вечір, Україно!» ▶ стор. 10
- «Ми єсьм!..» ▶ стор. 11
- Круглий стіл – «Дністер» ▶ стор. 12
- До 15-річчя лицю ім. Шевченка ▶ стор. 13
- Вони – наша гордість ▶ стор. 14
- Березень святковий наш ▶ стор. 15
- З днем народження Вас! ▶ стор. 16

Олімпіада з української мови та літератури.

Повітовий етап - Мараморощина

Процес вивчення української літературної мови в школах Румунії, маючи на увазі діалектне середовище, в якому тут живуть українці, до того, вплив румуномовного кола, а ще вплив у процесі вивчення англійської, французької мов, виключивши у нас, на жаль, російську, – становиться важким. До цього небажаного бар'єру включається безпосередньо і соціальний чинник, тому що більшість наших дітей походять із сільського середовища, – ядра нашої прадавньої культури, корінь якої сягає в глибину V-го століття нашої ери...

Отже, процес засвоєння української літературної мови проходить певні етапи – складові майбутнього культурного суб'єкта.

Рідна материнська мова, закорінена споконвіку в генах слов'янського паростка, проявляється, розвивається в шкільному середовищі разом із різними мовними впливами, – неологізмами, жаргонізмами і т.д.

Викладання української літературної мови проходить починаючи з дітьми дошкільного віку, їх виховательками, які в більшості, на превеликий жаль, не володіють українською мовою, чи, – і то було б відродно! – лише діалектом їх рідного села.

Якщо в процесі навчання не знаходитимуться прогалини у послідовності обґрунтування фонетики, морфології, лексики, – основи мови, – шлях до чистого складання речень на вільну тему, читання, засвоєння віршів тощо, успіх буде абсолютний. Так учень зможе у будь-який час висловлюватись чітко, беручи участь у різних конкурсах на рівні його віку і приготування.

Не продовжуючи екскурсу про теорію викладання, засвоєння тієї чи іншої мови, зупинимось на етапі, коли учні вже беруть участь в різних конкурсах, олімпіадах...

Якраз про Олімпіаду з української мови та літератури коротко поговоримо.

Відоме явище, що вже багато років підряд частина з найкращих україномовних учнів з Румунії з VII-XII класів

беруть участь в Олімпіаді з української мови та літератури в трьох етапах: шкільному, місцевому, повітовому, національному.

2 березня 2013 року в приміщенні Українського ліцею ім. Драгоша Воде, м. Сігету Мармаціей, Мараморощина, відбувся повітовий етап Олімпіади, в якому брали участь 55 учнів із сіл: Поляни, Русково, Бистрий, Вишавська Долина, Вишня Рівна, Луг над Тисою, Кричунів, Ремети. На жаль, учні з села Кривий не були присутні, хоча для такої події Міністерство з освіти - через повітовий інспекторат з освіти повіту – забезпечили транспорт учнів, а СУР, як завжди, забезпечив обід та премії учасникам. Після багатьох годин перевірки робіт комісія оголосила переможців. І так, на національне змагання представляться наступні учні:

VII клас – Онужик Анна-Світлана, Юркуц Анна-Біанка; VIII клас – Бондюк Марія-Адріана, Кулак Лоредана-Анамарія; IX клас – Лавіца Оксана, Гавриляк Вероніка; X клас – Трайста Емануела, Петрецькі Ліліана; XI клас – Попович Беатриса, Співалюк Діана; XII клас – Чуря Ліліана, Єреміяш Меліта.

Буде нелегко, бо конкурс – конкурсом, змагання – змаганням. Ми думаємо, що Мараморощина переможе, завоює перші місця! Але це тільки припущення, наше бажання. Там же буде видно, хто переможе з-поміж учасників Сучави, Банату і Мараморощини. Все ж таки, ми їм бажаємо багато успіхів, бо то наші діти, наше майбутнє, наша зміна, яку ми з нетерпінням чекаємо. Бо ми так потребуємо молодих інтелектуалів, які б поповнили лави СУР...

Павло РОМАНЮК

Книжкова виставка

Протягом 5 днів (13-17 березня) у Дитячому палаці відбулася книжкова виставка відомих видавництв, асоціацій, фондаций та вищих учбових закладів із Румунії.

18 випуск цієї виставки виявився головним кадром для визначення культурної різноманітності національних меншин із Румунії, присутніх на власних стендах зі специфічними елементами традицій та звичаїв.

За традицією, Союз українців Румунії представив свою різноманітну гаму книжок, які були видані до 2012 року.

На превеликий жаль, виявилось, що побувало мало відвідувачів (у порівнянні з минулими разами). Це мабуть, і через недостатню популяризацію виставки у ЗМІ.

Роман ПЕТРАШУК

НА КЛАДЦІ

Музика Віорела КОТИКА

Вірші Ісидора ВОРОБКЕВИЧА
Адаптовано Віорелом КОТИКОМ

Вступ F6 G7 B7 B7 C7

Гей- я, гой- я! Гей- я, гой- я! Гей- я, гой- я! Гей- я! Гой- я!

F6 G9 B7+ C7 *Акомпанемент*

Гей- я, гой- я! Гей- я, гой- я! Гей- я, гой- я! Гей- я, гей!

Заспів F6 *Акомпанемент* G7 C7 *Акомпанемент* 1. B

Там на ро- зі при до- ро- зі бі- лень- ка-я
Проті- кає там по- ті- чок,

C7 *Акомпанемент* 2. B G7 C7 *Акомпанемент*

хат- ка че- рез ньо- го клад- ка.

Приспів B B D7 Gm

Че- рез ту- ю клад- ку му- шу я що- дня ми- на- ти і в са- док виш- не- вий
Че- рез ту- ю клад- ку му- шу я хо- дить що- дни- ни, крадь- ки ви- гля- да- ти

1. C7 F6 F7 2. C7 *Далі на вступ* *Coda*

крадь- ки за- гля- да- ти. ми- ло- ї дів- чи- ни. Гей- я гей!
(ми- ло- го хлоп- чи- ни).

Заспів:

1. Там на розі при дорозі біленька хатка. Протікає там потічок, через нього кладка.
2. О бодай же сад той висох, хатка щоб запала, а ту кладку яворову щоб вода забрала.
3. Очепята ті дівочі (парубочі) – ясні дві зірничі.

Гляне – в'яну, як від зору злої чарівниці.

Приспів:

- Через тую кладку мушу я щодня минати і в садок вишневий крадьки заглядати.
- Через тую кладку мушу я ходить щоднини, крадьки виглядати милої дівчини (милого хлопчини).

ГОЛОВА СУР п. СТЕПАН БУЧУТА НА ШЕВЧЕНКІВСЬКОМУ СВЯТІ В НЕГОСТИНІ ТА РАДІВЦЯХ (БУКОВИНА)

**Шановні гості!
Шановні газди!**

Вітаю учасників, гостей, присутніх тут, в Сучавському повіті, в Негостині та Радівцях, з нагоди відзначення «Днів Тараса Шевченка».

Вітаю гостей з України – великого політично-культурного діяча, поета Івана Драча, голову Товариства зв'язків з українцями за межами України «Україна-Світ», а також його супровідників: пані Кендзеру, проректора ЧНУ Тамару Марусик і Лесю Горову.

Вітаю гостей з сусідського регіону, з Чернівецької області України.

Вітаю і дякую за присутність і підтримку представників Генерального консульства України в Сучаві і Генерального консула України в Сучаві пана Василя Боєчка.

Вітаю представників місцевої і повітової держадміністрації Сучавського повіту.

Вітаю представників Міністерства Румунії п. Ельвіру Кодрю, радника в Міністерстві освіти.

Вітаю активістів Союзу українців Румунії, голів місцевих організацій, а також голів повітових філій СУР: пана Мирослава Петрецького, голову Марамороської філії СУР, першого заступника голови СУР пана Віктора Симчука, голову Ботошанської філії СУР, заступника голови СУР, голову Яської філії СУР пана Віктора Григорчука і, не в останню чергу, газдів – голову Сучавської філії СУР пана Івана Боднаря, першу заступницю голови, повітового інспектора з української мови пані Лучію Міжок.

Поздоровляю весь комітет Сучавської філії СУР за підтримку цієї події з нагоди відзначення 199-ої річниці від дня народження Тараса Григоровича Шевченка.

Не забуваймо генія українського народу Тараса Шевченка!

Вічна йому пам'ять!

В центрі – поет І. Драч і голова СУР Ст. Бучута

Виступ голови СУР п. Степана Бучути на церемонії вручення Диплому лауреата премії Фонду ім. Т. Шевченка п. Михайлові Мачоці

Вельмишановний пане

Генеральний Консул!

Вельмишановний пане Префект!

Шановні гості!

Як голова Союзу українців Румунії, дозвольте мені звернутися до Вас із щирим «Ласкаво просимо!» з нагоди Урочистостей з нагоди надання високої культурної відзнаки України нашому колезі Михайлу Мачоці – голові Сатумарської філії Союзу українців Румунії.

Союз українців Румунії, яка включає 12 філій, представляє близько 52000 українців, що проживають у Румунії.

В умовах, в яких число українців неухильно зменшується через деякі фактори, з яких найсерйознішим є демографічна криза, специфічна для сучасної Європи, яка впливає на всі народи, наша організація прагне забезпечувати збереження етнічної, мовної і культурної української меншини.

Українці в Румунії є вільні громадяни у вільній і демократичній країні, в якій національні меншини мають рівні права з більшістю населення, але також і повинність відповідним чином підтримувати традиції і мову, невід'ємну частину національної культурної спадщини українців.

Ми насолоджуємося нашими релігійними святами, які належать до колективної пам'яті, що відчуваємо кожного разу, коли ми зустрічаємося з членами громади, частиною сім'ї українців, що наші серця б'ються в тому ж темпі, підтримуємо ті ж самі надії і ті ж ідеали.

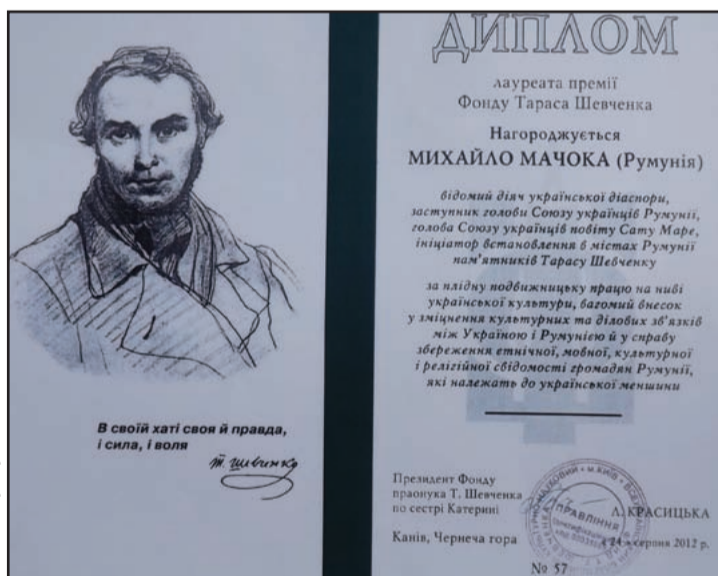
У цьому контексті я хотів би підкреслити постійну турботу нашого Союзу у організуванні великих культурних і мистецьких заходів з міжнародною участю, які дають нам можливість обмінюватися

Ми живемо у віці інформаційного вибуху, науково-технічної революції, яка відбувається в запаморочливому темпі, у епосі, в якій дуже легко бути асимільованим і втратити етнічну ідентичність. Таким чином, виховання і навчання нашої молоді в українському дусі є важливим у перспективі зміни поколінь.

Ми раді бути присутні разом сьогодні, в щасливий момент на визнання зусиль нашого колеги Михайла Мачоки, голови Сатумарської філії Союзу українців Румунії, та вшанування пам'яті апостола об'єднання українського народу, що надихнуло Тараса Шевченка.

Наш національний поет, шанований в усіх громадах українців в Румунії, але й тут, у Сату-Маре, його присутність є сильною. Погруддя поета, встановлене в Центральному парку міста, є так само невтомним зусиллям Михайла Мачоки, а міжнародний симпозіум «Тарас Шевченко. Апостол українського народу», організований минулого року, був справжнім тріумфом. Великі культурні особистості з України та Румунії представили наукові роботи про творчість титана, який спочиває в місті Каневі, на рівні високої науково-документальної цінності.

Нагороджуючи Михайла Мачоку, відчуваються нагородженими всі українці Румунії, любителі та зберігачі українських національних традицій і цінностей. Вітаю Михайла Мачоку, поздоровляю Сатумарську філію Союзу українців Румунії з цієї нагоди!

Вручення диплому. У центрі – М. Мачока

ідеями про збереження української культури та спілкуванні в цьому великому культурному просторі, якого нам пропонує Румунія.

ХОР «РОНЯНСЬКІ ГОЛОСИ» НА X-ому ВИПУСКУ ФЕСТИВАЛЮ, ПРИСВЯЧЕНОМУ ВЕЛИКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ПОЕТОВІ Т.Г. ШЕВЧЕНКУ У РУСКОВІ

У неділю, 10 березня 2013, у Рускові, на Мараморощині, відбувся вже X-ий випуск Шевченківського фестивалю, організований сільською і обласною організацією СУР.

Після симпозіуму, присвяченого творчості Великого кобзаря, у школі почав фестиваль у Культурному домі села Русково. Відкрив подію голова сільської організації СУР пан Пінтя Марічик. Він оголосив тему фестивалю і запросив на сцену голову СУР пана Степана Бучуту, голову Марамороської філії СУР пана Мирослава Петрецького, інспектора з української мови, викладача Симону Малярчук.

Степан Бучута висловив радість, що знаходиться між мешканцями села Рускова, поздоровив артистичні формації із українських сіл і повідомив про наступні фестивалі, які відбудуться в інших областях із українським населенням на цю саму тему. У своїм слові інспектор з української мови Симона Малярчук розказала коротко біографію Т.Г. Шевченка. Мирослав Петрецький поздоровив усіх місцевих голів Марамороської філії СУР та інших знатних гостей і побажав успіхів артистичним формаціям.

Фестиваль почався із об'єднаним хором дітей і молоді села Русково. Вони виконали на два голоси кілька пісень на слова Т.Г. Шевченка та інших пісень під проводом

викладача Михаєли Миколайчук, акомпанійовані інструментальною музикою викладача Михайла Курака. Гарно прозвучали пісні, виконані Роксаною Миколайчук у супроводі інструментальному того самого викладача. Гарне враження зробили мешканці села Русково, які, хоча надворі був дощ, переповнили Будинок

культури і уважно слухали виступи усіх артистичних формацій.

Послідував мішаний хор «Ронянські голоси» села Верхня Рівна. Під майстерним проводом викладача Джетою Петрецькою вони виконали на 4 голоси пісні на слова Т. Шевченка і про нього, як: «Реве та стогне...», «Якби мені черевички», «Де Канівські кручі» і «Заповіт». Це вже третій

виступ рівнянського хору цього року: у Сітеті, Клузі і Рускові. І якщо у Сітеті і Рускові вони виконали 4 колядки і, відповідно, 4 пісні, то у Клузі вони виконали на сцені Державної Опери 7 пісень. Між виступом хору ансамбль танцю «Соколи» виконав два танці «Гопак» і «Марічка», пригтовленими теж проф. Джетою Петрецькою.

Запрошені із України – група «Костелівка» – виконала вірші Т. Шевченка, пісні на його слова і сценети. Потім виступили вокальні групи учнів із Реміт, пригтовлені викладачем В. Ненештян, група «Поляночка», пригтовлена викладачем І. Штецько, група учнів із Бистрого, пригтовлена священником І. Арделяном, група дітей «Красняночка» із Красного під проводом Юри Мочерняка і «Гуцульське весілля» із Вишавської Долини під проводом Н. Марічека. В кінці співала солістка Марія Савка, прийнята гучними оплесками своїх односельчан. І хоча надворі ішов дощ, у Культурному домі було тепло і гарно, і ніхто не спішив додому. Люди з радістю слухали вірші, пісні, виконані учнями і дорослими виконавцями. Хвала виконавцям і публіці!

В кінці голова СУР с. Рускова Пінтя Марічик подякував артистичним формаціям і запросив гостей за фестивалний стіл.

учит. Іляна ДАН
фото Ст. БУЧУТИ

Духовна пожива

У ВЕЛИКОДНІМ ПОСТУ ІСУС ХРИСТОС СТУКАЄ У ДВЕРІ

За церковним рахунком, можемо сказати, що зараз один місяць минув, як ми, християни православного віроісповідання, вступили в сорокаденний пост. Кожного разу, коли починаємо пост, багато разів думаємо, як то буде, що нам потрібно робити, починаємо сумувати, і радість відходить від нас... Але, в дійсності, ми зайшли в пост і нам нічого відмінного не сталося, тільки духовним шляхом ми стали не сумні, а, навпаки, душевно веселі. Сам Ісус Христос в сиропісну неділю напминав нам, говорячи через свою Євангелію (Мт.6,16): «Коли ж постите, не будьте сумні, як лициміри, бо вони помазують обличчя свої, щоб показатися людям, як постять вони...».

А в книзі пророка Даниїла в першій главі навіть зображена веселість, яка охопила 4

хлопців – Даниїла, Ананія, Михаїла та Азарія, – які, хоча і були запрошені, щоб жити в царському палаці царя Навуходоносора, вони дуже совісно відмовилися від царського харчування. Навіть сказали цареві що всі вони будуть споживати овочі і воду, а через десять днів будуть краще виглядати, ніж ті, що кормилися щоденною їжею з царського столу.

Насправді, це все після десятих днів було провірене: всі 4 хлопці мали повну правду і у веселості та в духовній радості веселилися аж 3 роки в царському палаці.

Як записано в книзі пророка Даниїла в Старому Завіті, 1, 1-18. А нас, всіх християн, як у великодному пості, так і в протязі нашого життя, Ісус Христос благословляє веселим життям. Якраз і в книзі Нового Завіту (Об'явлення 3,20) записано: «Ось Я стою під дверима та

стукаю: коли хтось почує Мій голос і двері відчиняться, Я до нього ввійду, і буду вечеряти з ним, а він зі Мною».

Так передає апостол Іон Богослов об'явлені йому на острові слова Ісуса Христа. Так що перед нашого повернення до Небесного Отця, Сам Син Божий, «початок створіння Божого» (Об'явлення 3,14), іде до нас, щоб, якщо ми хочемо, жив з нами, сидів з нами, вечеряв з нами в період

(Продовження на 12 стор.)

Симона ЛЕВА

**Президенту Румунії
Пану Траяну БЕСЕСКУ**

Вельмишановний Пане Президенте,

Українська громада Румунії висловлює глибоку вдячність керівництву Румунської Держави за успішне втілення епохальної мети румунського народу, – приєднання країни до Європейського Союзу.

Належність до простору європейських цінностей відкриває для румунських громадян усіх національностей, у т.ч. української, нові горизонти для гармонійного співжиття в єдиному європейському домі.

Однак, справжня вартість європейської єдності неувяна без надання усім європейським народам перспективи на отримання свого автентичного місця в лоні Великої Європейської Родини.

Ми, тутешні українці, пишаємося успіхами України, своєї етнічної Вітчизни, у її євроінтеграційному поступі. Водночас ми вдячні Румунії, своїй історичній Батьківщині, за послідовну і цілеспрямовану підтримку процесів зближення України з Європейським Союзом.

Ближчим часом має відбутися подія, в успішність якої щиро вірять десятки мільйонів українців у цілому світі, – підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Переконані, що Румунія, дружня для України держава, буде в числі активних прибічників підписання згаданої Угоди у рамках Саміту Східного Партнерства, що відбудеться у Вільнюсі в листопаді цього року.

Від імені української громади Румунії –

Голова
Союзу Українців Румунії
Степан Бучуга

Перший заступник голови
Союзу Українців Румунії
Іван Робчук

**Прем'єр-міністру Румунії
Пану Віктору ПОНТІ**

Вельмишановний Пане Прем'єр-міністре,

Українська громада Румунії висловлює глибоку вдячність керівництву Румунської Держави за успішне втілення епохальної мети румунського народу, – приєднання країни до Європейського Союзу.

Належність до простору європейських цінностей відкриває для румунських громадян усіх національностей, у т.ч. української, нові горизонти для гармонійного співжиття в єдиному європейському домі.

Однак, справжня вартість європейської єдності неувяна без надання усім європейським народам перспективи на отримання свого автентичного місця в лоні Великої Європейської Родини.

Ми, тутешні українці, пишаємося успіхами України, своєї етнічної Вітчизни, у її євроінтеграційному поступі. Водночас ми вдячні Румунії, своїй історичній Батьківщині, за послідовну і цілеспрямовану підтримку процесів зближення України з Європейським Союзом.

Ближчим часом має відбутися подія, в успішність якої щиро вірять десятки мільйонів українців у цілому світі, – підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Переконані, що Румунія, дружня для України держава, буде в числі активних прибічників підписання згаданої Угоди у рамках Саміту Східного Партнерства, що відбудеться у Вільнюсі в листопаді цього року.

Від імені української громади Румунії –

Голова
Союзу Українців Румунії
Степан Бучуга

Перший заступник голови
Союзу Українців Румунії
Іван Робчук

ДАВНІЙ ЗАБУТИЙ ОБЕЛІСК

(Продовження. Поч. в н-рі 15-16/2012)

Юстин є зв'язний український-буковинський живописець, випускник Віденської академії образотворчого мистецтва.

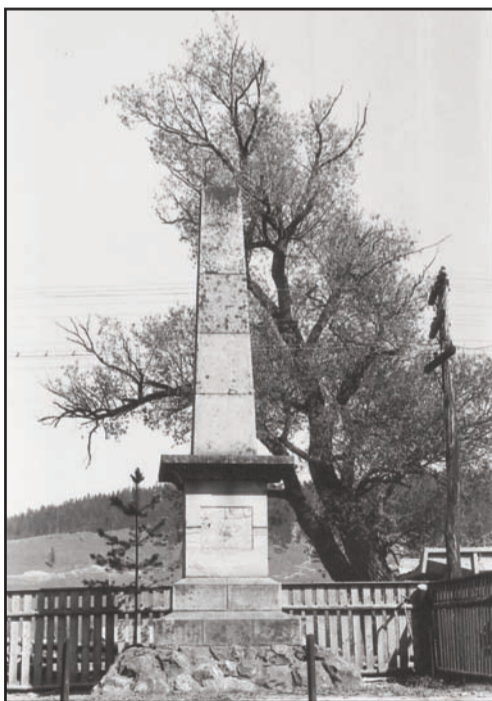
Єротей Пігуляк (1851-1924) був професором, послом до буковинського Сейму (1890-1918), австрійського парламенту (1898-1918). Він очолював товариство православних священиків Буковини. В 1906 році Єротей Пігуляк в складі делегації від Буковини відвідав Відень і був прийнятий австрійським цісарем. На тій зустрічі буковинці відстоювали право української православної церкви, яка зазнала утисків з боку румунської.

Бібліографія: Денис Петрюк – «Ілюстрована історія Мамаївців», Чернівці, Вид. Зелена Буковина/1999). Вікторія Петрюк, Денис Петрюк – «Мамаївці – село, в якому ми живемо», Видавництво «Прут», Чернівці, 2008).

Конфлікти велися і між священиками та учителями. У той час у Джемені ще була школа, де викладалося «по-рутенськи». Учителем був Сібак, а також (пізніше) і Дмитро Антонюк. Вимоги українського – рутенського населення були оправдані, але, на жаль, не змогло добитися своїх прав, і перемогли румуни.

Всі етнічні конфлікти початку ХХ-го століття були записані у хроніках, але тому що їх писали румунські священики, то, розуміється, що вони зображали ситуацію суб'єктивно. Доказом цього є і такі записи, як, наприклад: у 1910 році румунський священик Полікарп Попескул писав: «Літом 1910 року продовжувалися ці битви і у цій громаді нечуваною лютістю між румунськими і рутенськими мешканцями» (стор. 236) і згадує, що брав оборону румунів і допомагав їм виграти Діонісіє кавалер де Бежан

(arhipresviter Dionisie cavalier de Bejan) із Чернівців, який для цього користувався допомогою Румунського Товариства для культури і літератури із Буковини, президентом якої він був у Чернівцях. У цьому допомагав

йому і Василе Георгіу – професор у теологічному факультеті у Чернівецькому університеті «Франціск Йозефіні». Такі самі, подібні події відбувалися і в Острі.

Подібні спроби завести українське навчання відбулися і у Фрасині, де також знаходилося значне число українців. І сюди приходили С. Смаль-Стоцький і Єротей Пігуляк, яким допомагав і Г. Когут – начальник місцевого вокзалу та ще кілька свідомих українців. І тут перемогла румунська пропаганда, що довело, щоб навчання відбувалося на румунській мові.

На жаль, у цьому «допомогли» і деякі «рутенці», які, на чолі з найбільшим господарем місцевості Гаврилом Дрельчуком, тоді, коли прийшла спеціальна комісія, послана австрійським урядом, щоб роз'яснити і залагодити цей конфлікт, вони (рутенці) заявили, що, «живучи серед румунів, у селах довкола Фрасину мешкаючи румуни, вони потребують більше, щоб їх діти вчилися по-румунськи, чим по-рутенськи». А діялося це 1910 року.

Відносно таких ситуацій сам В. Діакон признає, що «...міжетнічні конфлікти вражають і підкреслюють ксенофобізм і священиків цієї зони» і наводить зміст одного листа, надрукованого у тодішній газеті «Фояя попорулуй» із 1911 року. Треба сказати, що це була румунська націоналістично-ксенофобічна газета, яка явно своїми статтями виступала проти рутенців (українців). Про справи, які відносяться до місцевості Фрасин, ще буде написано далі, тоді, коли буде бесіда і про другу монографію – «Місця і люди у Фрасині».

У другій частині своєї монографії Василе Діакон ще відноситься і до різних інших подій, які відбулися у околицях і місцевостях, розташованих вздовж річки Остри і її притоків, які відбулися при кінці ХІХ століття, в першій світовій війні, міжвоєнним періоді, під час Другої світової війни і до 1980 року. Після 1918 року вже дуже мало (або й взагалі), де згадується про рутенців (українців або гуцулів), хіба, наприклад, коли подані списки тих, що загинули у першій світовій війні, де знову знаходяться українці Остри. Наприклад: Николай Настюк, Іван Дарчук, Іван Іворчук, Гаврило Масакевіч, Теодор Соколук, Іван Облезнюк, Михайло Робанюк та багато інших.

(Далі буде)

Ярема ОНИЩУК

ВАЖЛИВА ЗУСТРІЧ В УКРАЇНСЬКОМУ ПРАВОСЛАВНОМУ ВІКАРІАТІ В м. СІГЕТІ – МАРАМОРОЩИНА

11 березня ц.р. в Українському православному вікаріаті відбулася цікава зустріч Керівництва Вікаріату з дяками українських православних церков із сіл Мараморощини.

Отець, Генеральний Вікарій Іван Піцура після молитви тепло привітав усіх дяків краю.

Це перша зустріч з дяками Мараморощини.

Спогадав їм отець Вікарій, що їхня праця, їхнє Богослужіння дуже цінне! Вони повинні мати добру віру, добру волю і любов до всього скарбу нашого православного.

Настоявав отець Вікарій на тому, щоб дяки наші мали повагу один до одного і до своїх священників. Також просив їх, щоб вони служили якнайбільше українською мовою, щоб ми не загубили свою молодь. Думаємо, – сказав от. Вікарій, – що будемо зустрічатися з Вами від сьогодні найчастіше для нашого спільного добра.

У своєму слові отець Микола Лаурук, радник Вікаріату, представив конференцію на тему «Церковний півець і пісня Православної Церкви».

«ЦЕРКОВНИЙ ПІВЕЦЬ І ПІСНЯ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ»

Духовна пісня небесного походження. «Коли створив Я зорі небесні, тоді хвалили Мене великим голосом всі ангели», – сказав Господь Вседержитель мно-гостраждальному Йову (Йов.38,7).

Людина була створена, щоб прославляла вона Свого Творця, звідки й назва «словесне творіння». Втративши Рай, – місце прямого спілкування з Богом і безперервного прославлення Вседержителя, – людина віддалялась все більше і більше від Бога.

З великої Своєї любові до людини Господь змилювався над нею і наказав зробити «намет» за часів Мойсея, а опісля «дім» за царя Соломона, де Він жив славою своєю. «І нехай збудують Мені святиню, – і перебуватиму серед них», – сказав Господь Мойсею (Вих.25,8). Цареві Соломонові, відповідаючи на прохальні молитви освятити храм, Господь сказав: «Вислухав Я молитви твої та благання твої... Я освятити той храм... І будуть там Мої очі та серце Моє по всі дні» (І Цар.9,3). І так, ця будівля стала називатись «домом Божим», щоб він у великій мірі став замістителем втраченого Раю.

Головною ціллю дому Божого було прославлення Бога.

Дві важливі дії здійснювались в домі Божім: жертва і хвала.

Ще 100 років до Христа пророк Давид підкреслив глибоке значення святого піснеспіву і назвав хвалу однієї з жертв. «Хто жертву хвали приносить, той шанує Мене», – сказав Господь через уста псалмопівця (Пс.49,23).

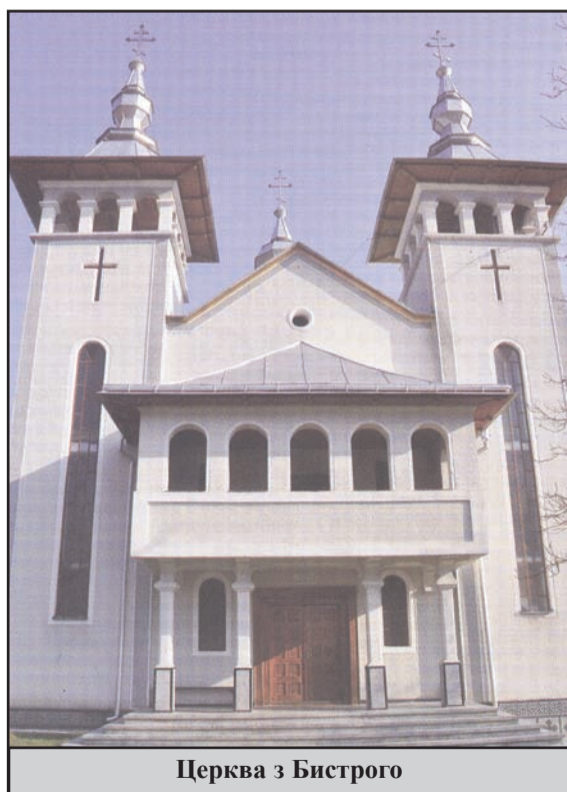
Новозавітній храм стає ціннішим не тільки тому, що Христос визнає його «Домом молитви (Лк.19,45), а через велику святість, якої він набуває здійсненням Св. Літургії, вона усучаснюючи жертву Його спасительну.

Православний храм став, зокрема, починаючи з IV ст. (коли перестало

гоніння на християн) місцем, в якому відчувається відлуння всіх спасительних дій Ісуса Христа, починаючи з Вифлєємом і кінчаючи з місцем, де зійшов Св. Дух на Учеників Його.

Відносно цього вистачає спогадати слова Самого Господа: «Узявши хліб і вчинивши подяку, поламав і дав їм, проказуючи: Це Тіло Моє, що за вас

відається. Це чинить на спомин про Мене!» (Лк. 22,19).

Подібно тому, як на небі сонце окружене зірками, так і Жертва Христа безкровна – Св. Літургія окружена празниками Господськими і празниками Божих угодників.

Весь теперішній скарб православного Богослужіння був сформований протягом вісімох століть, починаючи з Св. Апостолами і кінчаючи з Св. Іваном Дамаскином. Цей скарб збагатився і наступними століттями, але все багатство нашого православного піснеспіву носить печать рішень Святих Вселенських і Місцевих Соборів та богоносних отців.

Центром всього православного Богослужіння є літургічна жертва. Вона є джерелом нашого духовного життя, але й джерелом, з якого народжуються обов'язки священнослужителів і церковнослужителів.

Якщо пророк Давид називає духовну пісню «жертвою хвали», то тим більше належить новозавітнім людям називати її також «жертвою хвали».

Св. Ап. Павло пише євреям: «Отже, завжди приносим Богові жертву хвали, цебто плід уст, що Ім'я Його славлять» (Євр.13,15).

Глибокий глуд духовної пісні, різноманітність святкових мелодій, які передають всім місцям і часам, неначе ті небесні посудини, тонкощі кожного свята і кожної спасительної дії Ісуса Христа, ніхто не може пояснити. Не можна співати на Різдво Христове мелодіями пасхальними, на Пасху мелодіями Різдва, на Успіння Богоматері мелодіями Рожденства Її. І т.д.

Кожного свідомого християнина раять погано «духовні пісні», еретиків, поставлені на народні світські мелодії, які не викликають почуття святості і побожності, а викликають почуття танцювальної світської радості. Хорони нас, Господи, від цього духу!

Зразком православної пісні мусить бути небесний ангельський спів і святоапостольський спів. Дух вифлєємської пісні («слава во вишніх Богу...», (Лк.2,14) повинен відчуватись в нашій колядці.

Дух пісні Спасителя та Його Учеників після Тайної Вечері (Мк.14,26) повинен відчуватись на весь Великопісний період і головню Страсного Тижня. Жертва хвали в нашій Церкві становиться тією глибокою подякою Господу за Його спасительну Жертву і за Його угодників, які є світилами нашими і молитвенними посередниками за наше спасіння.

Священнослужитель закликає на Св. Літургії: «Благодарім Господа!» (по-українськи: Подякуймо Господу!), а народ відповідає: «Достойно і праведно єсть поклонятися Отцю і Сину і Св. Духу...».

Звідси походить ім'я «дяк», «церковний дяк». Церковний півець, як навчають св. отці, є справжнім зв'язком між Вітварем і народом, між небом і народом.

(Продовження на 7 стор.)

прот. д-р Микола ЛАУРУК,
радник Православному вікаріату в м.
Сігеті – Мараморощина

ВАЖЛИВА ЗУСТРІЧ...

(Закінчення. Поч. на 6 ст.)

Він є тим, який дає тон на Утреннях, Вечірнях або в інших місцях, на всій Св. Літургії. Він починає пісню подяки Господу Богу в Тройці славимому.

Який глибокий глузд у цьому слов'янських народів та українського народу!

Певно, що наші храми, де є віра, порядок та свідомість, їхньою піснею на Св. Літургіях повинні бути відбитком цілого ангельського хору.

Церква з Бичкова

Маючи на увазі велику відповідальність церковного півця, св. отці встановили три прикмети відносно Його особи і Його духовної дії, а саме:

1. хто має співати;
2. що треба співати;
3. як треба співати.

По-перше, церковний півець повинен бути дуже добрим християнином, він і вся його сім'я. Він, як і священник, повинен бути прикладом вірників: у вірі, у молитві, у пості та у всій його щеденній поведінці.

Вийшовши з церкви, йому не треба забути те, що співав на Богослужіннях: «Поклади, Господи, сторожу на уста мої». (Пс.141,3). Його слова повинні бути чистими, бо з одного джерела не може виходити «вода солодка і гірка» (Яків.3,11). Він і, по можливості, вся його сім'я повинні сповідатись чесно й частіше, бо це корисно й для нього і для всієї його парафії. На Св. Літургію він повинен приходити завжди натще.

Пригадую собі, що один зі старших дяків говорив нам в крилосі (коли був малим): «Много найлегко співаємо у церкві з жолудком порожнім». Великі тут тайни, – як біологічні, так і духовні...

Св. Причастя є нашою духовною поживою, але кожне слово Боже є також нашою духовною поживою.

Церковний півець має бути завжди смиренным і свідомим, хоронячись, як вогню, всіляких наклепів.

Блаженніший Митрополит Київський

і всієї України, навчаючи народ в Неділю Митаря і Фарисея, сказав: «Фарисей забув, де він знаходиться та з ким говорить».

Всім священослужителям і церковнослужителям не треба забути в Богослужіння: де вони є та з ким говорять!

Треба мати на увазі дуже головну річ: що домашню молитву, ранішню, вечірню і навіть повсякчасну, не можна відсунути з думкою, що вистачає того, що служимо в хаті. Ніколи цього не може бути!

Св. І. Золотоустий називає християнську хату «домашньою церквою», бо церква інше, ніж дім молитви. Вчитель іде до шкільного класу приготовленим, церковний півець приходиться до храму теж приготовленим, молитва його домашня є неначе тим підсвічником церковній молитві.

Від церковного півця християни повинні навчатись всієї поведінки в храмі. Він повинен прийти до церкви чистим, добре вмитим, ніколи не брудним, бо це вже не смиренність, а лінивість та спокуса. Подібно тому, як і священослужителям, церковному півцю треба зберігати моральні правила, постові і над святами (відносно тілесних зв'язків з власною дружиною), нормально, це треба мати на увазі всім християнам!

Церковний півець – це людина Божя, як і священослужитель і як інші церковнослужителі.

На основі слів Св. Ап. Павла, сказаних Тимофію, першому єпископові: «Ти знаєш «Св. Письмо з дитинства»: людина церковна повинна мати трояку приготівку: 1. домашня (домашня церква або 7 років домашніх); 2. світську освіту і 3. духовну освіту. Все починається з домашньої церкви, яка багато разів відчувається аж до смерті людини. «Як люди живуть, так вони поведуться в храмі», – сказав Св. Теофан Затворник.

Церковний півець повинен знати добре відповідь на запитання: що може співати в храмі? В Богослужінні православним не можна вводити різні, нібито нові, пісні, й так порушувати правило церковне.

Лаодекейський Собор, через правило (канон) 59-ий, підкреслив, що було рішено на Апостольському Соборі правилом 60-им і Труланським Собором, правилом 63-ім: «Не подобає у церкві читати псалми несвященні, або книги, невизначені правилом, а тільки визначені у правилах книги Старого і Нового Завіту».

Церковний півець не може добавляти, ні відбавляти з уставу сам собою нічого, а пам'ятати добре, що всі устами мають цікаве уточнення: «а що позволить настоятель».

Відносно того, «як треба співати». Вистачає нам спогадати правило 75-те Собору Трусського (691-692рр.), де встановилось слідує: «Бажаємо, щоб ті, котрі приходять до церкви співати, безчинно не галасували, вивергаючи з себе неприродні крики і не вводили нічого невідповідного й невластивого Церкві, а з

великою увагою і зворушенням підносили псалмоспіву Богові. Бо священне слово і повчало синів ізраїлевих бути благоговійними».

Св. Іван Золотоустий наказує церковним півцям співати натуральним голосом, та дуже смиренно, не виставляти своїх талантів і не кричати: «Допоможе тобі в чомусь нерозумний крик?», питається він. Вся ця поведінка служить Господу і служить тим, що в церкві, і тим, що хочуть стати церковними півцями». Сьогодні мало де діє дяківська школа, зате найсолідніша приготівка майбутніх дяків – то наші смиренні богослужіння.

За наукою св. отців, церковний півець повинен бути завжди «людиною молитви». Коли він співає в церкві, має бути вірцем вірником: не махаючи руками, не стукаючи ногами, а бути, неначе перед самим Богом. Завжди він повинен бути в добрих зв'язках зі всіма вірниками, зі своїм настоятелем, просячи від нього благословіння при кожному початкові богослужіння.

Відносно нас, українців православних з Румунії, бажалися б мати на увазі дві головні речі:

1. хто був у нас церковний півець у минулому?

2. як нам поступати тепер?

В наших селах дяк був побожною людиною, але був і грамотною людиною. Дяк був учителем села, а священник – директором школи.

Сьогодні вимагається велика мудрість та побожність. Потрібно дуже добре вимовляти старослов'янські слова, знати

Церква з Довгого Поля

вимовляти з відповідними наголосами (слово мука може означати: мука, або мука – терпіння). Над усе треба змагатись служити якнайбільше по-українськи, головно читання Апостолів, Паремій, Псалмів, вінчань і інших богослужінь.

Щоб народ усе зрозумів, надіємось, що за якийсь час будемо мати й інші книги по-українськи, а головно Мінеї.

Бажав би закінчити такими словами: даруй нам, Господи, страху Твого, мудрості, святості і любови один до одного та всіх до Тебе, Господи, доброчинцю наш!

Між Україною і Румунією не існує проблемних питань - Посол Румунії в Україні Корнел Іонеску

часовий повірений у справах. У цей час тут тривали перетворення, і тоді я був приємно здивований, побачивши абсолютно іншу Україну, ніж вона була після розпаду СРСР. За весь період мого перебування тоді (трохи більше чотирьох років) я також мав можливість познайомитися з різними цікавими людьми, в тому числі, багатьма провідними політиками і керівниками вищого рангу.

Пізніше, у 2010 році, мені двічі було запропоновано стати послом у різних державах, але я відмовлявся. Коли у пропозиціях прозвучала Україна - довго не думаючи, відповів згодою.

Якщо говорити про зміни, то за цей час змінилося багато. Думаю, що це стало результатом демократичних змін, підвищення рівня спілкування і культури. Це стосується не лише столиці, але й регіонів: у 2010 році, будучи послом в Україні, я пересвідчився в цьому, відвідавши

дивовижною кухнею і цікавими визначними пам'ятками. Вона мені схожа на румунське місто-порт Констанцу.

Перетворення тривають, і всі зміни ми бачимо своїми очима.

- Україна і Румунія нинішнього року відзначили 20-річчя встановлення дипломатичних відносин. Як розвивається двостороння співпраця наразі, які є труднощі?

- В останні 20 років відносини між Румунією і Україною розвивалися поступово і природно як для двох сусідніх країн: зі зльотами і падіннями. Наразі, крім створення двосторонньої правової договірної основи, наш діалог оснований і на політичній волі. Його загальна мета полягає у зміцненні клімату справжнього добросусідства і співпраці. Думаю, членство Румунії в ЄС надає нашим відносинам багатообіцяючий потенціал, як з точки зору двосторонньої співпраці, так і в сприянні європейським прагненням України.

У 2010 році, у свою другу каденцію, я приїхав до Києва з розумінням того, що між нашими країнами рівень співпраці повинен займати високі позиції. Не можу сказати, що ми приречені на це, оскільки виходить, що нас хтось змушує або вирішив за нас, що так необхідно. Ми маємо істотний потенціал, який зможе забезпечити хорошу еволюцію нашої взаємодії. Але, на жаль, він використовується не повною мірою.

Наразі існує велике бажання обох країн не витратити енергію на штучно завищені "псевдопитання", а приділяти особливу увагу тому, що ми можемо робити разом, маючи на увазі наше сусідство. При цьому є можливості для дуже динамічного діалогу в сферах європейської, прикордонної співпраці, зростання двостороннього товарообігу, а також в інших сегментах взаємодії, однаково важливих для обох країн.

Ці можливості можуть бути використані нами як двигун консолідації двосторонніх відносин. І вже були такі приклади. Так, у плані економічного співробітництва, у 2011 році було зафіксоване значне зростання двосторонньої торгівлі з найвищим товарооборотом за останні 20 років - 2 млрд доларів США.

(Далі буде)

Ярослав ДОВГОПОЛ,
Київ. 17 грудня 2012 року.

У системі міжнародних відносин діалог між країнами-сусідами у більшості випадків набуває особливого значення. Відносини України і Румунії у цьому контексті не є виключенням. Більш того, активні внутрішньополітичні перетворення в обох країнах останнім часом (референдум, парламентські вибори і зміна урядів) знаходять відображення у зовнішній політиці держав, у тому числі, в двосторонньому форматі.

Про те, як у Бухаресті оцінюють нинішній рівень співпраці з Україною, які бачать перспективи для розвитку діалогу, а також дещо про особисте сприйняття українських реалій, розповів Укрінформу Надзвичайний і Повноважний Посол Румунії в Україні Корнел Іонеску.

- Пане Посол, Ваш досвід дипломатичної роботи протягом довгого часу був тісно пов'язаний з українським напрямом. У 1999 році почалася Ваша перша каденція у Києві, у 2010 році Ви повернулися сюди як очільник диппредставництва. На Ваш погляд, що змінилося в Україні за цей час?

- Почну з того, що в лави румунських дипломатів я був прийнятий у 1990 році. Першим важливим місцем моєї роботи в МЗС стала посада директора Департаменту зі зв'язків із Республікою Молдова. Саме тоді я уперше познайомився з українськими колегами, оскільки був задіяний у рамках 4-стороннього механізму щодо мирного урегулювання Придністровського конфлікту. Треба сказати, що працювали ми плідно.

У 1999 році отримав призначення у Посольстві Румунії в Україні як тим-

Донецьк, Вінницю, Одесу, інші міста. Хочу сказати, що мені дуже подобається Одеса - це чудове місто з великими можливостями,

Шевченківські дні у Бухаресті

Уже відомо, що в місяці березні проводяться культурні заходи для вшанування великого Кобзаря України – Тараса Григоровича Шевченка.

Парк Херестреу

18 березня у парку Херестреу біля погруддя Т. Шевченка були поставлені квіти від ім. Посольства України в Румунії та Союзу українців Румунії.

При цьому заході взяли слово Повноважний Посол України в Румунії – Теофіл Бауер, Іван Робчук – перший заступник голови СУР, Іван Марочко – депутат в Парламенті Румунії, Ярослава Колотило – радник у Міністерстві культури, Сільвія Забарченко, Михайло Трайста – письменники, та Федір Попович – проф. музики.

М. Трайста прочитав вірш Івана Ковача «У березні вовічнім».

Наприкінці пролунала пісня «Реве та стогне Дніпр широкий...» у виконанні бухарестського гурту «Зоря». Продовження цього заходу відбулося у «Синьому залі» – приміщенні СУР.

Конференція

23 березня у Культурно-інформаційному центрі Посольства України пройшла конференція «Життя і творчість Шевченка».

У своїй промові Надзвичайний і Повноважний посол України в Румунії заявив, що цього року СУР широко відзначив дні Шевченка у повітах Сучава, Клуж, Тімішоара, Сігет, Сату Марє і Бухарест.

Взявши слово, директор Ужгородської школи мистецтв пані Наталія Рома заявила, що вони привезли невеличку частинку народного українського мистецтва, яка повинна порадувати всіх українців Румунії.

Іван Робчук прочитав матеріал на тему «Т. Шевченко – творець української літературної мови», підкреслив, що заслуга Тараса Шевченка перед українською культурою полягає насамперед у тому, що він надав літературній мові внутрішню естетичну впорядкованість, збагативши народно-розмовну мову органічним уведенням у неї елементів з інших джерел і тим самим виділивши літературну мову від побутової мови.

Університетський професор д-р Іван Ребошанка у своєму виступі проаналізував різні вирази з поеми *Кавказ*, які виражали становище народів щодо Російського панування, та інтерпретацію румунського поета М. Емінеску щодо Російської імперії, який проходив навчання у Чернівцях, в період, коли в Україні Тарас Шевченко був дуже відомий.

Виступ Посла Теофіла БАУЕРА

Учасники в залі конференції

Завершив день чудовий концерт у виконанні Ужгородського Національного оркестру на-родних інструментів Школи мистецтв у залі Міністерства культури.

Роман ПЕТРАШУК

Святкування Великого Кобзаря Клузькою філією СУР

*«Намалюй мені Тараса, друже,
Нашого великого Тараса.
Удихни у нього свою душу,
Оживи і воскреси відразу».*

Іван Коваленко,
«Намалюй мені Тараса».

Щороку кожного березня, і взагалі на протязі всієї весни, усі українці, де б вони не були розкидані долею по світу, святкують пам'ять Тараса Шевченка, воскресаючи і оживляючи його, щоб не забути його відданість і любов до рідної України, до рідного слова, до волі.

До цього заклик намалювати та оживити Тараса приєдналася 16 березня і українська громада Клузької філії Союзу українців Румунії. Програма заходу була дуже різноманітною. Першою виступила студентка українського відділення Клузького УББ Марія-Юлча Плеш з доповіддю на тему Тараса Шевченка – національного поета України. Присутні змогли не тільки дізнатися про нелегку долю поета, а й послухати вірші і пісні на слова великого Кобзаря у виконанні студентів українського відділення Клузького університету та переглянути документальний фільм про життя і творчість Т.Г.Шевченка.

Детальніше про творчість Шевченка, а саме про період його зрілості (1843-1847 рр.), розповіла лектор доктор Міхаела Гербіль у своїй доповіді «Три літа – золотий період творчості Тараса Шевченка», у якій висвітлила найбільш радикальні твори поета, адже після його подорожі на Україну він остаточно позбувається романтичних ілюзій щодо минулого і сучасного

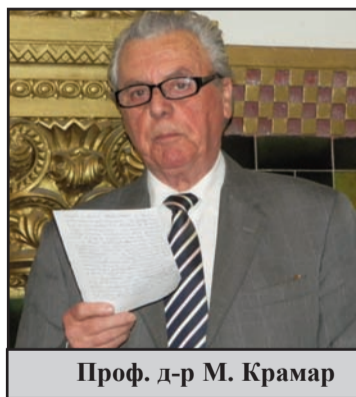
Викладач М. Крамар

Клузький студентський вокальний гурт

своєї Батьківщини, і починає стверджувати, що в не тільки до смерті Тараса, а й опісля, коли нього назавжди висохли романтичні сльози і він став рішучим борцем.

Нелегкою була доля Шевченка: народився кріпаком, служив панам, перебував на засланнях, і, навіть будучи вільним, перебував постійно під наглядом таємної царської поліції. Проте за своє життя йому випало зустрітися з великими людьми, які стали його вірними друзями і допомагали й підтримували його: це, в першу чергу, Сошенко, Гоголь, Гулак-Артемівський, Брюлов, Гребінка та багато інших. Про це розповіла у своєму насиченому виступі «Друзі й соратники Тараса Шевченка» Мотря Крамар, колишній викладач російської мови, зараз – пенсіонер, член Клузької філії СУР. У ньому вона згадала тих людей, які з юних літ і на протязі всього життя поета були поруч з ним, і

Проф. д-р М. Крамар

розповів детально про погляди Шевченка, наголошуючи наприкінці свого виступу, що його ідеї не замикаються лише у сфері політичних чи наукових висновків, що вся його доля є повчальним прикладом високої моральності, несхитної мужності, особистої гідності та безкомпромісної відданості обраному шляху, що саме ці якості повинні стати невід'ємною рисою нашого часу.

Захід завершився переглядом відеозапису з виступу «Вітре буйний» у виконанні Марини Голченко з Кубанського козачого хору.

Людмила ДОРОШ

«Добрий вечір, Україно!»

Для меломанів та членів української громади з міста Клузь-Напока 6 березня стало особливим днем – Національна Клузька опера в партнерстві з Марамороською філією Союзу українців Румунії та під патронатом Посольства України в Бухаресті організувала незвичний для репертуару опери вечір під назвою «Добрий вечір, Україно!».

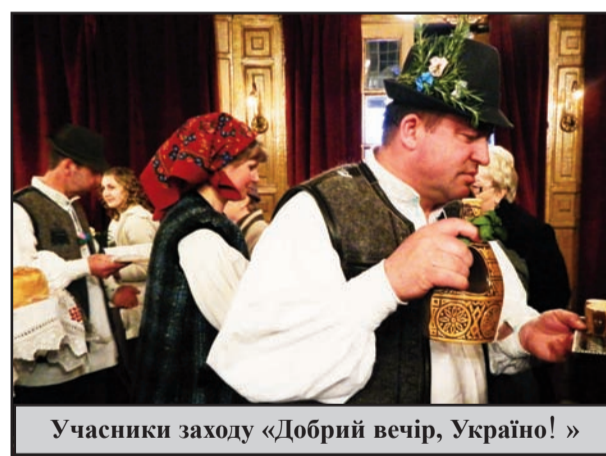
Який це захід і з якою метою був організований? На ці запитання мені відповів артистичний режисер Клузької Національної опери Міхаєла Богдан: «Це перший проект такого роду з репертуару Опері. Наша установа хотіла б відкрити двері до міжкультурного діалогу. Будучи першим проектом такого роду, ми запрошуємо усі громади, усі етноси, тому що таким чином ми відкриваємо двері до спілкування між культурною та традиційною музикою. Таким чином ми схотіли відкрити для себе сховані багатства етнічних громад Румунії. Незвичайним є саме цей місток між традиціями й культурою. З Румунії на сцені Опері виступить мішаний хор «Ронянські голоси», вокально-інструментальний гурт під керуванням Голови Марамороської філії Мирослава Петрецького, та танцювальний ансамбль «Соколи». Із Чернівецької філармонії ми запросили ансамбль «Плай», це надзвичайний ансамбль, який виконає традиційний репертуар, але дуже віртуозним способом, і створить цей зв'язок між професіоналізмом, сценою Опері і такою чистою традицією української музики. Українська оперна музика дуже мало відома, на жаль, багато хто плутає її з російським репертуаром. Але для меломанів це буде дуже приємний спосіб відкрити для себе казкову атмосферу. Солісти нашої опери, яких так любить клузька публіка, представлять святковий вечір класичної музики, йде мова про наших солістів Вероніку Фізешан, Віорела Сеплекана, Флоріна Естефана, Андрея Мицу, Елизавету Каделкин, родом з України, Надію Черкез. Це просто надзвичайний розподіл, репертуар був ретельно обраний маестро Адріаном Морару, який знаходиться за диригентським пультом оркестру. Любителі музики матимуть нагоду послухати уривки з менш відомого репертуару, принаймні який дуже мало виконують в Румунії».

Як такий, проект для Опері був першим, і в мене народилося запитання, чи відноситься цей вечір до серії культурних музичних вечорів інших народів? Міхаєла Богдан відповіла: «Якщо публіці сподобається ця ініціатива і вона відгукнеться на неї, тоді на майбутнє ми заплануємо подібні вечори про специфічні культури. Наприклад, про польську музику, а чи вірменську. В універсальному репертуарі настільки багато аспектів, настільки багато прихованих багатств, включно і в класичній музиці! І ми віримо, що вона вартує постати перед публікою».

І ось двері Клузької Національної опери

відкрилися, запрошуючи публіку переступити поріг чарівного світу музики. На цьому святковому вечорі української опери, романсів і танців не бракували й сюрпризи. За підтримкою Союзу українців Румунії, філія Марамуреш, члени мішаного хору «Ронянські голоси», одягнені в розкішні традиційні костюми, зустрічали публіку при вході і частували гостей марамороськими ласощами. Окрім цього, в фойє Опері був обладнаний і стенд з публікаціями Союзу українців Румунії та невеличка виставка предметів народного ремесла й традиційних українських костюмів Марамурешу – зони, де проживає найбільша кількість українців Румунії.

Посол України в Бухаресті Теофіл Бауер не зміг бути присутнім на концерті, проте він передав своє привітання учасникам і гостям заходу, наголошуючи на тому, що цей унікальний концерт, який відбувається під таким влучним гаслом у Румунії вперше, золотими буквами впишеться у літопис українсько-румунських відносин і має шляхетну мету подалі зближати два сусідні народи.

Учасники заходу «Добрий вечір, Україно!»

Зі словами подяки виступив і Заступник голови Союзу українців Румунії Іван Гербіль: «Дозвольте поздоровити організаторів цього заходу за їхню ініціативу пропагувати таким чином культуру й традиції української меншини Румунії. Це дуже важливий захід для нашої громади, тому що багатство, різноманітність та чарівність, специфічні українській етнографії, є кількома характеристиками нашої ідентичності, яка робить нас однією з найчарівніших громад в культурному румунському пейзажі. Беручи до уваги те, що ми знаходимося в місті Клузь-Напока, дозвольте зазначити, що наша філія проводить широку культурну, освітницьку й артистичну діяльність, якими відзначає

різні постаті української культури... Кожного з нас бодай один раз в житті спокушала ідея одягнути кімоно, сарі чи пончо, чи відвідати з китайського кулінарного мистецтва; іншим разом нам хотілося б послухати музику інших народів. Але чому ми ніколи не спробували дізнатися більше з історії, культури та цивілізації українського народу, який, між іншим, є нашим сусідом і про якого відомо так небагато? Послухати, як бринить на струнах бандури від Карпат до Дніпра рядки великого українського поета Тараса Шевченка? Україна є найбільшим сусідом Румунії, з населенням понад 45 мільйонів, і представляє собою, окрім доблесних козацьких історій чи народних українських пісень, і надзвичайну культуру, яка є частиною всесвітньої культури. Так як березень вважають місяцем Тараса Шевченка, ми мусимо відсвяткувати його і цього року, коли сповнюється 199 років від його народження. Названий і кобзарем української лірики, Шевченко, поруч з корифеями української мови та літератури Іваном Франко та Лесею Українкою, є золотою трійцею національної культури, яка стала частиною української культури звідусіль».

Концертна програма заходу розпочалася виступом Марамороського мішаного хору «Ронянські голоси», до якого приєднався і хор студентів Клузької філії, яка розпочала свою програму піснею на слова Т.Шевченка «Рече та стогне Дніпр широкий», і продовжили низкою чарівних українських пісень, а танцювальний ансамбль «Соколи», теж за участю студентів Клузької філії СУР, викликав гучні оплески за майстерність виконання народних танців. До вподоби публіці прийшовся і танцювальний гурт із України «Гуцульські барви», які побалували публіку гуцульськими танцями. А от ансамбль «Плай» Чернівецької філармонії вразив своєю майстерністю та запальними ритмами і неодноразово викликав гучні оплески.

У другій частині концерту оркестр Клузької Національної опери та її солісти зачарували публіку виконанням увертюри та уривків з опер «Наталка Полтавка», «Запорожець за Дунаєм», а також хвилюючими українськими романсами.

Гучні оплески та усмішки на обличчях відвідувачів переконали мене, що ініціативу Клузької Національної опери можна особливою вдалою і що любителів гарної, зворушливої музики в місті Клузь-Напока чимало. Багато хто із присутніх вперше відкрив для себе частинку багатства української культурної традиції, і навіть якщо не завжди зрозумів сказані слова, – мову музики не можна було не зрозуміти, адже вона – універсальна. Хочеться сподіватися, що й для Опері вечір був вдалий і оправдав її сподівання, а на майбутнє нас чекатиме не один подібний український, і не тільки вечір.

Людмила ДОРОШ

«МИ ЄСЬМ!..»

«Співаночки мої любі,
Де я вас подію, –
Понесу вас в полонину,
Там я вас посію...»

Так звучить пісня в обробці професора-композитора, уродженця Рускови Івана Лібера. І, дійсно, пісня говорить про родовід і невмирущість пісні в Русцанській долині, що на Мараморощині, яку споконвіку «нагриває», оживляє гірська річка «Ріка», джерело якої береться з надр Карпат-гори, які тайно вносять свій тембр в пісню і пензлі сьогоднішніх, чи

майбутніх художників обрисів Карпатського й Русцанського країв...

Вневдовзі наші начерки наберуть розгалужень і розповсюдять новини про наших русцанських нащадків, які своїм суцільним зусиллям, своїм художнім талантом розкажуть світові: «Ми єсьм!»...

В коротенькому слові ми розкажемо про одного із майбутніх художників, Ботиза Василя, учня сьомого класу «А», який, за допомогою кмітливої проф. української мови першого ступеня Мар'яни Доброцької, брав участь у Міжнародному конкурсі «Ілюстрація до

народної казки», який відбувся 2012 року в м. Херсоні, Україна, і став лауреатом.

Носимо мрію у серці, що, за допомогою пані Мар'яни Доброцької, наша занотовка переросте ще й у репортаж, гідний заслугам учнів, оскільки вони, під проводом СУР, вже отримали різні нагороди у міжнародних змаганнях, про що ми писали в попередніх статтях. Дана стаття – це тільки побажання кроку вперед до звершень, до підтримки, якої ми очікуємо як з боку СУР, так і з боку повітових органів. Гадаємо, що представники Русцанської ради розголосять і підтримають їхню плідотворну діяльність і, разом з тим, подадуть нового поштовху культурному розвитку молодого покоління.

Павло РОМАНЮК

ЯК ЧОЛОВІК РАНИТЬ СВОЮ ДРУЖИНУ

(Закінчення. Поч. у н-р 21-24/2012)

Він чинить так, наче розумніший за вас

Леон завжди поводить так, наче він розумніший, а його ідеї кращі, ніж думки Йоанни

Леон і Йоанна склали всі іспити на відмінно. Він вчився на інженера, а вона - на економіста. З часом Леон почав поводитися так, що в Йоанни у власному шлюбі склався комплекс інтелектуальної меншовартості. Він ніколи не радився з нею, завжди вмів швидко «розправитися» з її думкою, навіть якщо це рішення було в її компетенції. Від приготування їжі до інтер'єру їхньої квартири - про все він міг зауважити, що те чи інше зробив би краще. Він також любив порівнювати свою професію з її, свою важку роботу і її легку... Він відкрито демонстрував, що не визнає її здібностей і не цінує її таланту. Загалом, він ставився до неї, як до підшви.

Але Бог створив жінку не як підшву. Вона повинна бути рушійною силою шлюбу і сім'ї. Жінки, на відміну від чоловіків, всебічно обдаровані. 11-й і 12-й розділи розповідають, як чоловіки можуть навчитися шанувати неповторність своєї дружини.

Він надає перевагу іншим людям

Для Бориса було цілком нормальним, що він захищає Джона. Зрештою, Джон був його найкращим другом.

Карен і Борис були ще не так давно у шлюбі, але вона вже звикла, що ніколи не повинна погано висловлюватися про його друзів чи знайомих. Одного разу Борис трохи швидше прийшов з роботи; Карен якраз збиралася ставити пекти курку. Він зрадив, бо це означало, що у нього ще є час, щоб трохи пограти з Джоном у футбол. Виходячи, він сказав Карен, що йде до Джона. Вона відповіла на це: «Я ненавиджу його. Ти завжди йдеш до нього, замість того, щоб побути зі мною». Борис став наче вкопаний. Врешті він опанував себе і сказав, що їй має бути соромно за ці слова, адже Джон так багато зробив для неї. Завдяки його підтримці вони зуміли вберегти свої стосунки. Його поради допомагали їм у перші місяці подружнього життя. Вона поводить нерозумно, нападаючи на людину, яка для них обох означає більше, ніж брат.

Коли вона почала плакати, Борис подумав, що вона зрозуміла свою помилку і щиро розкається в ній. Але його слова дали їй зрозуміти, що він надає перевагу Джонови як людині і другові. Його слова, вчинки і вся його поведінка зрештою показали, що він ставив вище за неї багато людей: секретарок,

колег по роботі, родичів, друзів і навіть випадкових знайомих. Він ніколи не захищав її погляд, а коли вона когось критикувала, він завжди обстоював протилежну сторону.

Минуло багато років, і сьогодні Борис відає перевагу Карен над іншими людьми. Завжди, коли між нею і кимось третім (навіть його мамою) виникає розбіжність думок, він обстоює її сторону і намагається довести правоту дружини. Дехто з його друзів і досі не може зрозуміти, чому він з таким задоволенням проводить час з дружиною, а не з ними.

16-й розділ дає кілька практичних порад, щоб ви завжди були на першому місці для свого чоловіка.

Він не прагне зробити ваші стосунки романтичними

День, про який Френк давно забув, Маріанна не може забути й досі

Френк був у відраженні, але Маріанна була певна, що він зателефонує, надішле листівку, телеграму чи букет квітів, щоб привітати її з уродинами. В обід, коли принесли пошту, вона побігла до поштової скриньки, але не знайшла там листівки від Френка. Спочатку вона була

розчарована, а потім подумала, що він, напевно, вигадав щось оригінальніше. Адже всі колеги вважали його дуже творчою натурою. О 6 годині вона втратила надію отримати букет квітів чи телеграму, бо робочий день закінчився. «Він обов'язково зателефонує», - думала вона. Десь опівночі Маріанна врешті-решт заснула - так нічого і не дочекавшись.

Наступного дня вона була дуже пригніченою, але все ще вірила, що, повернувшись, він зробить їй сюрприз.

Але він повернувся з порожніми руками. Він просто забув про її уродини. Вона ніколи й словом не обмовилась про це, але й досі, хоч минуло вже 16

років, вона не може забути цього. Колись він був таким романтичним. Але сьогодні вже нічого не залишилося від романтики, від маленьких несподіванок.

Чи не виглядає це дивним, що багато чоловіків після весілля забувають про романтичність. Здається, що в ту мить, коли вони промовляють «так», відмирає якась частина їхнього мозку. Вони просто не можуть пригадати, що таке романтика. Якщо їх прямо запитати про це, то вони відповідають запитанням: «Що ти хочеш від мене? Я повинен дарувати тобі квіти, чи що?» Так, наче від них вимагають чогось надзвичайного. Смішно, але до весілля їм не треба навіть порад щодо романтичності, а після весілля - хоч цілі лекції читай.

Прощення - це процес всього життя (Мт. 18, 21-22)

Деякі вчинки і слова можуть дуже поранити, викликати депресію і глибоке розчарування. Найважче, коли критикують за поведінку, яка є реакцією на негативні вчинки іншого. Я довго вважав, що дружина мого найкращого друга постійно до нього присікується. А потім я зрозумів, що її чіпляння є результатом його безвідповідальності і лінивства у багатьох аспектах. Інша моя знайома понад усе прагнула пояснити своєму чоловікові, що це він «спонукає» її до сварок. Це єдина можливість заволодіти його увагою, нехай навіть і на короткий час. Я з радістю можу сказати, що вона навчилася завойовувати його увагу, але зовсім іншим чином, приємним для них обох.

Мета цієї книжки показати вам, як у шлюбі може запанувати любов і мир. Не думайте, що вже надто пізно. Мені самому доводилося бути свідком «метаморфоз» у таких безнадійних парах, де не наважилася б передбачити зміни і наймірлівіша натура. Ваш шлюб також не буде винятком! Для кращого розуміння описаних нами принципів треба звернути увагу на відмінності між чоловіком і жінкою, про які досить часто забувають. Для роздумів.

Прощення, за Біблією, має подвійну силу:

1) воно звільняє людину від якоїсь провини і нашого упередження щодо неї; 2) воно звільняє від причин тої чи іншої поведінки.

Чи ви думали над тим, що ви маєте обов'язок перед своїм чоловіком, - а саме, обов'язок допомогти йому зрозуміти, яким чином він ранив вас, і допомогти йому позбутися такої поведінки?

Прощення - це процес всього життя (Мт. 18, 21-22). Як часто ви прощасте одне одному?

Гері СМОЛІ

Круглий стіл в рамках Єврорегіону «Дністер»

28 лютого у Вінниці відбувся Міжнародний круглий стіл на тему «Єврорегіон як позитивний інструмент реалізації політики транскордонного співробітництва» з участю представників Румунії, Польщі, Республіки Молдови, Російської Федерації, України та Бельгії.

Мета заходу – обговорення поточної діяльності та майбутніх перспектив розвитку Єврорегіонів.

До участі у святковому заході були запрошені представники Адміністрації Президента України, керівники міністерств України та Республіки Молдова, народні депутати України, представники дипломатичного корпусу, представники міжнародних фондів та громадських організацій, керівники європейських структур, а також Єврорегіонів та інших транскордонних об'єднань.

Вів засідання голова Єврорегіону «Дністер», голова Вінницької обласної ради Сергій Татусяк, наголосивши: учасників круглого столу об'єднує прагнення підвищити якість життя людей на території Єврорегіону, розв'язувати спільні проблеми прикордонних територій.

Відкриваючи засідання, голова Ради Єврорегіону «Дністер» Сергій Татусяк підкреслив, що метою заходу є обговорення поточної діяльності Єврорегіону та інших транскордонних об'єднань, визначення їхньої проблематики і напрацювання шляхів її вирішення.

Для Вінниччини є знаковим і важливим створення Єврорегіону «Дністер». Завдяки цьому Вінницька область і шість районів Молдови зміцнили свою дружбу і заявили про спільний намір розвивати свої території

в європейському напрямі, – сказав С.Татусяк.

Він також подякував всім партнерам в Україні, Молдові, Європейських інституціях за підтримку і допомогу в створенні і

галузі, обміну досвідом і впровадження новітніх технологій. Я вважаю, що в нас є значний потенціал і, відповідно, широке поле для спільної діяльності».

Засідання завершилося підписанням угод про співпрацю між Єврорегіоном «Дністер» і Союзом українців Румунії, між Чернівецьким районом Вінницької області і Дубо-сарським районом Молдови, між румунським містом Харлеу і містом Ямпіль Вінницької області, а також між 11 громадами румунських повітів Яси і Васлуй та громадами сіл і селищ Вінницького, Могилів-Подільського і Чернівецького районів.

Делегація Союзу українців Румунії, представлена Яською філією в особі голови Філії Віктора Григорчука і двох заступників – Даніеля Серденчука і Соріна Скальського, під час перебування в прекрасному місті Вінниця протягом годин, зарезервованих для відпочинку, наша делегація відвідала етнографічний та археологічний музей, музей мистецтв м. Вінниця, і у нас була цікава бесіда з директором Управління культури Вінницької обласної ради з панією Марією Скрипник, яка запропонувала ряд галузей, в яких можливо розвивати співпрацю між організаціями, установами Яського повіту та Вінницької області, і не тільки.

З виступів учасників було помітне бажання, щоб у найближчому майбутньому проводились інші конкретні події на різних рівнях для підписання угод між організаціями, установами України та Румунії, які увінчалися б конкретними заходами.

Віктор ГРИГОРЧУК,
голова Яської філії СУР

Д. Серденчук і В. Григорчук

розвитку Єврорегіону «Дністер» та подальшому його «просуванню» в Європу.

У вітальному слові Іван Мовчан підкреслив: «Вінниччина – найбільша аграрна область України, тому ми готові до реалізації інвестиційних проектів у цій

У ВЕЛИКОДНІМ ПОСТУ ІСУС ХРИСТОС СТУКАЄ У ДВЕРІ

(Закінчення. Початок на 4 стор.)

посту. Ради цієї безмежної доброти Спасителя нашого, наша християнська совість не залишає нас, щоб ми не залишилися в духовній веселості будь-коли, а головну у періоді посту.

Слова Ісуса Христа «Ось Я стою під дверима та стукаю» (Об'явлення. 3,20) нагадує нам неперестанну та постійну присутність біля духовних дверей нашої безсмертної душі! Щоправда, період великого посту дає нам можливість також навчитися прохати і перепрояти ближнього нашого за наші різні власні провини та навіть согрішення. Так що свята Тайна

Сповіді і каєння за вчинені гріхи мають стати для кожного з нас центральною подією Великому посту. Якраз, мабуть, в цьому полягає пояснення того, що Син Божий стукає в двері нашого серця, тому що має бажання гарно сісти з нами до стільної вечері Святої Євхаристії, в якій ми причащаємося Тілом і кров'ю Христовою – дар чудовий, що розкриває собою містичний сенс Великому посту.

Насправді, ніхто інший, лише кров Христа обмиває наше серце, наше тіло, нашу безсмертну душу від всякого зла. Не випадково одна з народних мудростей говорить так: «Хто з Богом – Бог з ним!».

Ця народна мудрість завжди сповнюється, тим більше, що інші говорять і так: «Без Бога ні до порога». Ми, християни, стараємося не бути сумними, як фарисеї та лицеміри в цей період Великому посту, а душевно радіємо, що Ісус Христос завжди з нами. Якраз за це нам необхідно просити Ісуса Христа, щоб в цей період подвигами добрими могли трудитися і Великодній піст добре закінчити у вірі, єдність зберегти, переможцями над гріхом стати, і щоб могли неосудно поклонитися, друг друга обняти, і так у мирі святкувати і цього року світлий празник Воскресіння Ісуса Христа із мертвих.

Щастя нам, Господи!

До нещодавнього 15-річчя відновленого Сігетського ліцею ім. Тараса Шевченка

Для мене, як першого директора відновленого в 1997 р. Сігетського ліцею ім. Тараса Шевченка, дуже трудно зосередити густоту та інтенсивність подій, які нам разом прийшлося пережити, починаючи з перших кроків до відновлення його, продовжуючи наступними десяти роками. Тому моє слово буде зосереджене на момент покладання підвалин школи, дотримуючись істини, що не може існувати інтелектуал, творець, поет поза суспільством.

Демократичні зміни, що відбулися в румунському суспільстві, дали змогу українській громаді Мараморощини знову подумати про шкільництво на рідній мові, так як воно було перерване протягом 24-ох років.

З великим піднесенням та почуттям жменька учителів-педагогів, до якої входили Федір Попович, Анна Попович, Василь Бучковський, Орест Бучковський, Юлія Грінь, Іван Корнищан, склали домагання-клопотання до Міністерства Освіти Румунії щодо відкриття класів з українською мовою викладання у ліцеях, де такі класи функціонували колись.

Вперше після 1989 року Міністерством Освіти Румунії було включено такі класи в Планах шкільництва румунських шкіл (Педагогічний Ліцей та Ліцей ім. Драгоша-Воєводи). Проводиться набір дітей на конкурсній основі, починаючи з 1990 року по 1997 роки. Паралельно до Плану шкільництва, на основі виправданих домагань свідомих учителів та батьків, проходить набір учнів, та відкрито групу з українською мовою викладання при Садочку Н-р 8 в м. Сігету-Мармаціей.

Щорічні звернення учительського колективу та батьківських комітетів реалізували набір учнів до українських класів, так що в 1997 році, тільки при Педагогічному ліцеї ім. Короля Фердинанда) функціонувало 9 наших класів (початкових I-IV та педагогічного відділу з спеціальностями учителя та виховательки для дитячих садочків). Число учнів щорічно наростало; наростало і число класів. Не вистачало класних залів. Склалась така ситуація, що деякі класи функціонували у додатковому приміщенні школи, де був інтернат. Нестача класних залів приводила до неприязного ставлення до нас типу: «Вон з нашої школи!», чи інші принизливі виступи самих працівників школи! Назрівав момент заснування власної української школи, так, як освітянське законодавство нашої країни надавало право цього зробити.

Перша спроба об'єднати порозкидані наші класи під одним власним покровом була 1996-го року, коли на звернення ядра учительського колективу, що працював в Ліцеї ім. Короля Фердинанда з українським відділом разом з батьківським комітетом, було дано позитивне рішення.

Постанова про заснування Українського ліцею до наших рук не дійшла, і ховалась у скриньці тодішнього начальника Управління освіти Мараморощини (?),

який не підтримував відкриття нашої школи. Постанова датувалась на 30 червня 1996 рік. Самий голова СУР, в особі пана Степана Ткачука не зробив явною цю Постанову через те, що сам

знаходився у судовому процесі. Порозуміння пана Ткачука з начальником Управління освіти Мараморощини відкинули ще на один рік заснування школи. «Боротьба» за школу проходила по всіх канцеляріях влади в цьому

питанні, де одноголосно не проявлялось бажання вийти нам на- зустріч!

Кульмінаційний момент відбувся лише в наступному 1997 році, коли до влади прийшов уряд Демократичної Конвенції, а президентом став п. Еміл Констан- тінеску.

Начальником Управління освіти Мараморощини був назначений пан Василь Анішоряк. Наші надії набувають крил. Знову розпочинається копітна та обміркована робота.

Демократичний Союз Українців Румунії - як альтернатива СУР залучається до наших домагань, збираються підписи батьків та учнів по всій Мараморощині з особистими даними та місцем проживання, (їх передав до керівництва Міністерства І. Ковач - ще не будучи його радником - н. р.). Списки з понад 1800 підписами були закладені до домагань. Зроблена необхідна та відповідна документація питання школи. Зроблено перепис шкільного населення. У списках, виданих сільрадами Мараморощини, в яких проживають етнічні українці, налічувалось понад 12 тисяч учнів та дошкільнят.

У Сігетській мерії шукали домовленості щодо можливого приміщення для майбутньої школи. Повну документація разом зі зверненням щодо заснування школи було відправлено до Управління освіти Мараморощини.

Першим офіційним документом, на посаді начальника Управління освіти Мараморощини, Василя Анішоряка, було звернення, яке стосувалось заснування нової освітянської одиниці з українською мовою викладання у місті Сігету-Мармаціей.

Постанова Уряду Румунії з 1 вересня 1997 завершує наші легітимні домагання заснувати школу для наших дітей, школу національної свідомості та гідності. Всіма нашими спільними діями нам вдалось уникнути тих лихонацілених, де б вони не знаходились! Ми відкрито і прозоро відстоювали те, що закон та Конституція нам дозволяли робити.

А для того, щоб провести відкриття нового навчального року у новій школі, були задіяні всі можливі сили, «матеріальні та фінансові», як української громади, так і і органів місцевої та повітової влади, Управління Освіти Мараморощини. Сам міністр освіти Вірджіл Петреску двічі прибував до нас до школи: до відкриття (приготовити її до розпочатку навчально-виховної роботи) та на відкриття. Повітове Управління освіти допомогло обладнати класні зали новими партами, шафами, цінним дидактичним матеріалом, новими навчально-технічними засобами, книгами, підручниками та іншим.

На відкриття прибув сам президент Румунії Еміл Константінеску, міністр освіти Румунії Вірджіл Петреску, посол України в Румунії Олександр Чалий, безліч гостей з України - з Києва, Львова, Харкова, Ужгорода, Івано-Франківська, Чернівців, Тячева, Рахова та ін. З оплесками про відкриття зустріли виступ президента, який у Почесній книзі школи власноручно написав українською мовою слова Шевченка:

*«Учіться, брати мої,
Думайте, читайте,
І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь».*

проф. Федір ПОПОВИЧ,
перший директор
відновленого в 1997 року ліцею

**Президенту Румунії
Пану Траяну БЕСЕСКУ**

Вельмишановний Пане Президенте,

Українська громада Румунії висловлює глибоку вдячність керівництву Румунської Держави за успішне втілення епохальної мети румунського народу, – приєднання країни до Європейського Союзу.

Належність до простору європейських цінностей відкриває для румунських громадян усіх національностей, у т.ч. української, нові горизонти для гармонійного співжиття в єдиному європейському домі.

Однак, справжня вартість європейської єдності неувяна без надання усім європейським народам перспективи на отримання свого автентичного місця в лоні Великої Європейської Родини.

Ми, тутешні українці, пишаємося успіхами України, своєї етнічної Вітчизни, у її євроінтеграційному поступі. Водночас ми вдячні Румунії, своїй історичній Батьківщині, за послідовну і цілеспрямовану підтримку процесів зближення України з Європейським Союзом.

Ближчим часом має відбутися подія, в успішність якої щиро вірять десятки мільйонів українців у цілому світі, – підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Переконані, що Румунія, дружня для України держава, буде в числі активних прибічників підписання згаданої Угоди у рамках Саміту Східного Партнерства, що відбудеться у Вільнюсі в листопаді цього року.

Від імені української громади Румунії –

Голова
Союзу Українців Румунії
Степан Бучуга

Перший заступник голови
Союзу Українців Румунії
Іван Робчук

**Прем'єр-міністру Румунії
Пану Віктору ПОНТІ**

Вельмишановний Пане Прем'єр-міністре,

Українська громада Румунії висловлює глибоку вдячність керівництву Румунської Держави за успішне втілення епохальної мети румунського народу, – приєднання країни до Європейського Союзу.

Належність до простору європейських цінностей відкриває для румунських громадян усіх національностей, у т.ч. української, нові горизонти для гармонійного співжиття в єдиному європейському домі.

Однак, справжня вартість європейської єдності неувяна без надання усім європейським народам перспективи на отримання свого автентичного місця в лоні Великої Європейської Родини.

Ми, тутешні українці, пишаємося успіхами України, своєї етнічної Вітчизни, у її євроінтеграційному поступі. Водночас ми вдячні Румунії, своїй історичній Батьківщині, за послідовну і цілеспрямовану підтримку процесів зближення України з Європейським Союзом.

Ближчим часом має відбутися подія, в успішність якої щиро вірять десятки мільйонів українців у цілому світі, – підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Переконані, що Румунія, дружня для України держава, буде в числі активних прибічників підписання згаданої Угоди у рамках Саміту Східного Партнерства, що відбудеться у Вільнюсі в листопаді цього року.

Від імені української громади Румунії –

Голова
Союзу Українців Румунії
Степан Бучуга

Перший заступник голови
Союзу Українців Румунії
Іван Робчук

ДАВНІЙ ЗАБУТИЙ ОБЕЛІСК

(Продовження. Поч. в н-рі 15-16/2012)

Юстин є зв'язний український-буковинський живописець, випускник Віденської академії образотворчого мистецтва.

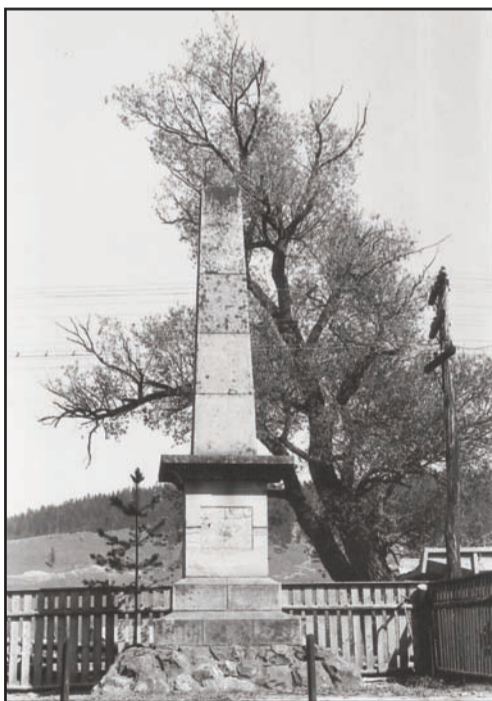
Єротей Пігуляк (1851-1924) був професором, послом до буковинського Сейму (1890-1918), австрійського парламенту (1898-1918). Він очолював товариство православних священиків Буковини. В 1906 році Єротей Пігуляк в складі делегації від Буковини відвідав Відень і був прийнятий австрійським цісарем. На тій зустрічі буковинці відстоювали право української православної церкви, яка зазнала утисків з боку румунської.

Бібліографія: Денис Петрюк – «Ілюстрована історія Мамаївців», Чернівці, Вид. Зелена Буковина/1999). Вікторія Петрюк, Денис Петрюк – «Мамаївці – село, в якому ми живемо», Видавництво «Прут», Чернівці, 2008).

Конфлікти велися і між священиками та учителями. У той час у Джемені ще була школа, де викладалося «по-рутенськи». Учителем був Сібак, а також (пізніше) і Дмитро Антонюк. Вимоги українського – рутенського населення були оправдані, але, на жаль, не змогло добитися своїх прав, і перемогли румуни.

Всі етнічні конфлікти початку ХХ-го століття були записані у хроніках, але тому що їх писали румунські священики, то, розуміється, що вони зображали ситуацію суб'єктивно. Доказом цього є і такі записи, як, наприклад: у 1910 році румунський священик Полікарп Попескул писав: «Літом 1910 року продовжувалися ці битви і у цій громаді нечуваною лютістю між румунськими і рутенськими мешканцями» (стор. 236) і згадує, що брав оборону румунів і допомагав їм виграти Діонісіє кавалер де Бежан

(arhipresviter Dionisie cavalier de Bejan) із Чернівців, який для цього користувався допомогою Румунського Товариства для культури і літератури із Буковини, президентом якої він був у Чернівцях. У цьому допомагав

йому і Василе Георгіу – професор у теологічному факультеті у Чернівецькому університеті «Франціск Йозефіні». Такі самі, подібні події відбувалися і в Острі.

Подібні спроби завести українське навчання відбулися і у Фрасині, де також знаходилося значне число українців. І сюди приходили С. Смаль-Стоцький і Єротей Пігуляк, яким допомагав і Г. Когут – начальник місцевого вокзалу та ще кілька свідомих українців. І тут перемогла румунська пропаганда, що довело, щоб навчання відбувалося на румунській мові.

На жаль, у цьому «допомогли» і деякі «рутенці», які, на чолі з найбільшим господарем місцевості Гаврилом Дрельчуком, тоді, коли прийшла спеціальна комісія, послана австрійським урядом, щоб роз'яснити і залагодити цей конфлікт, вони (рутенці) заявили, що, «живучи серед румунів, у селах довкола Фрасину мешкаючи румуни, вони потребують більше, щоб їх діти вчилися по-румунськи, чим по-рутенськи». А діялося це 1910 року.

Відносно таких ситуацій сам В. Діакон признає, що «...міжетнічні конфлікти вражають і підкреслюють ксенофобізм і священиків цієї зони» і наводить зміст одного листа, надрукованого у тодішній газеті «Фояя попорулуй» із 1911 року. Треба сказати, що це була румунська націоналістично-ксенофобічна газета, яка явно своїми статтями виступала проти рутенців (українців). Про справи, які відносяться місцевості Фрасин, ще буде написано далі, тоді, коли буде бесіда і про другу монографію – «Місця і люди у Фрасині».

У другій частині своєї монографії Василе Діакон ще відноситься і до різних інших подій, які відбулися у околицях і місцевостях, розташованих вздовж річки Остри і її притоків, які відбулися при кінці ХІХ століття, в першій світовій війні, міжвоєнним періоді, під час Другої світової війни і до 1980 року. Після 1918 року вже дуже мало (або й взагалі), де згадується про рутенців (українців або гуцулів), хіба, наприклад, коли подані списки тих, що загинули у першій світовій війні, де знову знаходяться українці Остри. Наприклад: Николай Настюк, Іван Дарчук, Іван Іворчук, Гаврило Масакевіч, Теодор Соколук, Іван Облезнюк, Михайло Робанюк та багато інших.

(Далі буде)

Ярема ОНИЩУК

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

Елена ЕРАТО

ЧУДОВЕ СВЯТО

Промінчик по стіні гуляє,
На календар він поглядає.
День, який в календарі,
Кожен рік о цій порі?

Дівчатка знають і хлоп'ята:
Це – весни чудове свято,
Восьме березня вітає,
Усіх мам поздоровляє.

Вони – наша гордість!

БЕАТРИСА ПОПОВИЧ

Беатриса народилася в селі Кричунів (Мараморощина), де і закінчила восьмирічку. З дуже гарними результатами закінчила початкові класи, а також гімназію.

Ще будучи ученицею VII-ого класу, брала участь у конкурсі української поезії, який відбувається у селі Верхня Рівна (повітовий етап) та в місті Сігеті (національний етап).

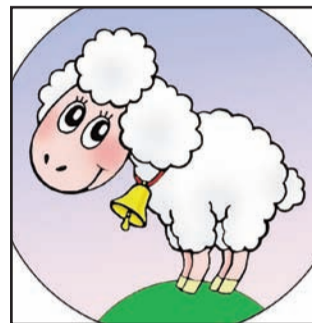
І так, у VII класі – відзнака (повіт), у VIII класі – I відзнаку в Національній, у IX класі – I відзнаку в Національній, у X

Математична казочка

КАЗКА ПРО ДВОХ ПАСТУХІВ

Зустрілися якось два пастухи, Іван і Степан. Іван і каже Степанові: «Віддай-но мені одну вівцю, дивись, у мене тоді буде рівно вдвічі більше овець, ніж у тебе!». А Степан йому і відповідає: «Ні! Краще ти віддай мені одну з своїх овець, тоді їх у нас буде порівну!».

То скільки ж овець було в кожного з них?

класі – I місце на Національному конкурсі.

Брала участь і в Олімпіаді з української мови і завоювала I місце в Національній олімпіаді. Беатриса є членом театральної групи «Скоморохи» – керівник пані Оксана Ферцаді. Із проектом «Лігва фрест» (партнер меншин) була в Бухаресті і Клужі.

В місті Клужі брала участь у конкурсі і отримала премію за сценографію і костюми. На святі представила сценету разом із одним колегою.

Любить такі предмети: математику, українську мову, румунську мову, англійську, любить читати та співати. Загальна середня за минулий рік – 9,97.

Бажаю їй успіхів і сповнення всіх мрій і задумів.

Марія ЧУБІКА

Урок рисування

Ознайомлення учнів з історією і традиціями українського народу можна і через рисування-малювання, вживання різних ігрових методів для того, щоб історичні постаті, чи окремі події, асімілювались учнями, а для розваги – заповнювати рисунки, кольоруючи різні деталі, освоювати нові українські слова. Для таких моментів ми користуємось нашими сурівсь-

кими газетами, де в кожному номері знаходимо рисунки, підходящі кожній порі року. Портрети письменників та історичних постатей, буклети, отримані від Культурного центру Посольства України в Румунії, якраз підходять для такого виду викладання уроку в V-их – VIII-их класах.

Павло РОМАНЮК

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

Березень святковий наш!

В Бистрому

Зима тільки-що покинула сніговий козушок, і до нас прибула багатоочікувана улюблена пора року – весна. Весна – це оновлення природи, оновлення душ, зате ми так і вітаємося: «З весною в душі».

Мені, як викладачу, дуже приємно спостерігати дітей, які радіють кожному промінцю несміливого сонечка, появи першого підсніжника, якого дарують з щирістю нам чи своїм матерям.

Отже ми приготували гарні пісеньки, віршики, танці і представили їх на честь жінки-матері.

Це була сюрпризна подія, присвячена шановним матерям, яким не існує в світі міри подякувань.

Мати – це єдина особа в світі, яка любить свою дитину безмежно, безумовно, від народження і протягом всього життя. Як їй не віддати щирий поклін, щире обнімання, чи сердечний поцілунок, вважаючи, що це найцінніший подарунок від дитятка матері?

На нашому святі були присутні всі матері наших діточок і наші шановні священики Іван Юрча та Іван Арделян, також директор школи Василь Онужик, яким сердечно дякуємо.

були запрошені з нашою групою дітей під керівництвом пана священика Івана Арделяна, який з майстерністю приготував прекрасні вірші і пісні, присвячені нашому великому поетові Тарасові Григоровичу Шевченку, пам'яті якого відбувалася ця подія. Сюди були запрошені мешканці українських сіл з їхніми головами українських організацій СУР Мараморського повіту. Також на сцені виступали гості, запрошені з України, із села Костелівки, з якого прекрасний мішаний хор зачарував нас гарними костюмами і чарівними голосами.

На сцені виступали гуртки з Рускови, які відкрили фестиваль, з Полян, з Красного, Вишавської Долини, Верхньої Рівни, з Реміт і з Бистрого.

Накінець Марія Савка – дочка села, – завершила подію прекрасним концертом.

Поки в нашій душі ми відчуваємось свідомими українцями, наші обряди і звичаї ніколи не погинуть, а наше завдання – їх провести до майбутніх поколінь з гордістю в душі. Хоча ми живемо в Румунії, ми не забудемо ніколи, що ми українці!

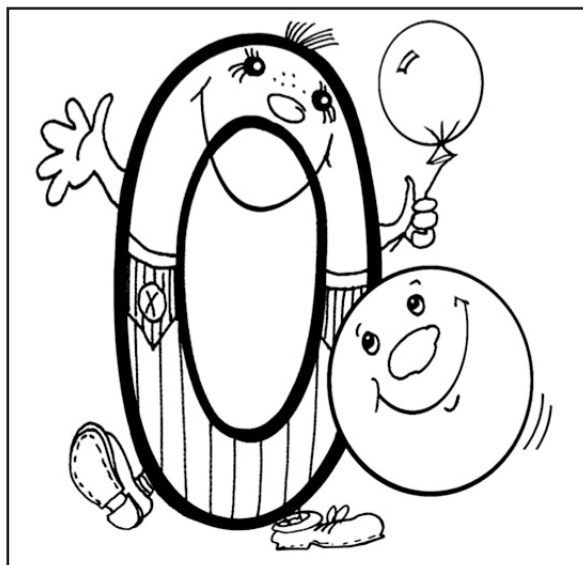
В Рускові

Якщо день 8 Березня відбувся в п'ятницю, то в неділю ми продовжували святкувати в селі Русково, де

Викладач **Лучія ГЛОДЯН**, село Бистрий, Мараморощина

Цікаво знати!

◆ Древні римляни були математично освіченим народом, та все ж про дещо вони забули. А саме про «нуль». Нуль – це єдине число, яке не можна написати римськими цифрами.

◆ Першою жінкою-математиком в історії вважають гречанку Гіпатію, яка жила в єгипетській Александрії в IV-V ст. нашої ери. (фото)

◆ З 1995 р. у місті Тайбей на

Тайвані мешканцям дозволили видаляти цифру «чотири». Справа у тому, що вона (цифра) звучить аналогічно до слова «смерть». Тож у багатьох будинках немає... четвертого поверху!

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ВАС!

Незабутніх вражень, щасливих подій,
Здійснення задумів, втілення мрій!
Хай прекрасним цвітом шлях життя рясніє,
Справджуються завжди заповітні мрії.
Хай палають в серці почуття високі,
А доля дарує повні щастям роки.

♦ Заступника голови СУР, голову Ботошанської повітової філії СУР, викладача фізкультури та директора школи с. Рогожешти Ботошанського повіту п. Віктора СИМЧУКА – 2 березня 1956 р.

♦ Заслуженого викладача української мови і літератури в єдиному до '89 р. українському відділенні при Сігетському лицей, автора українських підручників, особливу людину п. Юлію ГРІНЬ-АРДЕЛЯН – 6 березня 1939 р.

♦ Відомого добруджанського фольклориста та етнографа, автора багатьох книг, члена Спілки письменників Румунії, співзасновника Добруджанської філії СУР і першого її голову, випускника Сігетської української педагогічної школи та українського відділення Бухарестського університету, викладача п. Віргілія РИЦЬКА – 6 березня 1937 р. Вітаємо з 75-річчям!

♦ Заступника голови Клузької філії СУР, члена Асоціації славистів Румунії та Культурологічної асоціації «Румунія-Україна», лектора-доктора українського відділення Клузького університету ім. Бабеша-Бойой п. Івана ГЕРБІЛЯ – 9 березня 1975 р. Народився ювіляр у с. Верхня Рівна, що на Мараморощині, де і закінчив восьмирічку. Слідував лицей ім. Міхая

Емінеску в м. Бая Маре та Факультет Клузького Університету ім. Бабеша-Бойой – відділення російської та норвезької мов. Активно включився у культурну діяльність Клузької філії СУР. Бажаємо успіхів на українській ниві!

♦ Керівника хору «Задунайська січ», члена Тульчанської філії СУР п. Вікторію БОЙЧУК – 10 березня 1942 р.

♦ Відомого етнографа, збирача гуцульського фольклору і автора книг на цю тему, голову місцевої організації українського с. Ульма Сучавського повіту п. Юрія ЧИГУ – 14 березня 1946 р.

♦ Першого заступника голови СУР, голову Тіміської філії СУР, банатського українця п. Юрія ГЛЕБУ – 15 березня 1954 р.

♦ Відомого українського мараморського поета, уродженця с. Копашиль Караш-северинського повіту, учителя і автора багатьох збірок, члена Спілки письменників Румунії п. Юрія ПАВЛША – 19 березня 1939 р.

♦ Першого заступника голови СУР, голову Сучавської повітової філії СУР, колишнього радника в Префектурі Сучавського повіту, художника і викладача фізкультури п. Івана БОДНАРЯ – 19 березня 1945 р.

♦ Економічного секретаря Бухарестської центральної організації СУР панну Ларису КОПОЩУК – 24 березня 1986 р., уродженцю Мараморощини, випускницю Баямарського лицей ім. Георгіє Шінкає та Бухарестської Академії Економічних Студій.

♦ Лектора-доктора при українському

відділенні Факультету Клузького Університету ім. Бабеша-Бойой, члена СУР, члена Асоціації Славистів Румунії та Культурологічної асоціації «Румунія-Україна» п. Михаєлу Гербіль (дівоче прізвище – Семенюк) – 25 березня 1977 р., уродженцю українського с. Верхня Рівна, що на Мараморощині, де і закінчила початкову школу. Слідували Сігетський педагогічний лицей та Клузький Університет ім. Бабеша-Бойой, секція - російсько-румунська. Активно працює на українській ниві та разом з чоловіком успішно об'єднує навколо СУР студентів клузьких університетів. Побажаймо п. Михаєлі «На многії літа» з її 35-літтям!

♦ Голову Верхньорівнянської місцевої філії СУР Мараморощини, професора математики, довгі роки диригента Верхньорівнянського хору «Ронянські голоси», доброго і щирого українця п. Елека ОПРІШАНА – 29 березня 1943 р. Народився і виріс ювіляр на Мараморощині, де і закінчив початкову школу; опісля слідували Українська Сігетська педагогічна школа та Баямарський інститут математики. Все своє життя працював на освітянській ниві, виховавши цілі покоління верхньорівнянських учнів.

♦ Співзасновника СУР, відомого українського поета, прозаїка і працівника видавництва нацменшин (до 1989 р.) «Критеріон», члена Спілок письменників Румунії та України, удостоєного двох премій Спілки письменників Румунії, головного редактора дитячого журналу «Дзвоник» п. Миколу КОРСЮКА – 30 березня 1950 р.

НА МНОГІІ І БЛАГІІ ЛІТА!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

ВІДІЙШОВ У ВІЧНІСТЬ ДИРЕКТОР ВЕРХНЬОРІВНЯНСЬКОЇ ШКОЛИ ІОН АРДЕЛЯН

Народився покійний 7 вересня 1950 р. у с. Нижня Рівна, Мараморощина. Професор математики, одружившись з Юстиною Кващук, перейшов до Верхньої Рівни, де за короткий час був призначений директором школи. Служив покійний цій школі зі всією душею, як справжній господар, загородивши шкільну територію, щоб ніхто з прохожих не перескажав своєю присутністю доброму розгортанню виховного процесу.

За 16 років на чолі Верхньорівнянської школи покійний приклав чимало зусиль для обладнання та підвищення освітнього рівня учнів цієї школи, щоб всі, хто переступав її порогу, були приємно вражені всіма культурними подіями, які проходили в цій багатій на традиції школі.

За часів покійного в школі панувала повага один до одного з викладацького корпусу, що приводило до поваги жителів села до викладачів їхніх дітей, до того, щоб учні продовжували віковічні українські традиції та щоб і надалі були добрими громадянами і добрими представниками своєї нацменшини.

Світла пам'ять назавжди залишиться у наших серцях, у серцях тих, які з ним працювали і які його знали.

Вічна йому пам'ять!

Анна та Василь РОМАНЮКИ

♦ Колектив редакції «Вільне слово» із сумом і жалем дізналися про передчасну смерть доброї людини, доброго викладача, директора і доброго господаря, який завжди знав з теплотою прийняти всіх, хто цікавився і вболівав за те, щоб українські учні Верхньорівнянської школи були на висоті, отримували гарне виховання, щоб поступали в найкращі вищі заклади Румунії та України.

Хай буде покійному Іону Арделяну легкою земля! Хай з Богом спочиває поряд зі своєю дружиною!

«ВС»

Культурно-просвітницький часопис
Союзу українців Румунії

ВІЛЬНЕ СЛОВО

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор – Іван КОВАЧ
Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Роман ПЕТРАШУК

*

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК
Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»
Бухарест, Румунія
ISSN 1223-8988

Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România
str. Radu Popescu nr. 15, Sector I, București, ROMÂNIA
Tel. 0212220748, 0212220753

Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.